ZEITUNGSDRUCKSACHE) 1. 73/II enst

Рік II. ч. 80. (236) Неділя, 13. квітня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Німецько-італійська зустріч в Македонії

БЕРЛІН, 12. IV. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає в надзвичайному повідомленні:

Німецькі війська злучилися 12. IV. в Македонії, на північ від Охридського озера, з італійськими частинами, що вийшли їм назустріч з Альбанії.

—o—

Хорватія самостійною державою

ВІДОЗВА ДО ХОРВАТСЬКОГО НАРОДУ.

БЕРЛІН, 12. IV. — Генерал Кватерник проголосив у загребському радіо відозву такого змісту:

„З допомогою Бога і за волею великого союзника, після важкої боротьби хорватського народу і хорватських борців за волю, завдяки великій рішучості д-ра Павеліча, ми проголосили Хорватію справжньою самостійною державою. Закликаю всіх, особливо старшин, підстаршин, урядовців та інших явитися в Загребі або місцях їхнього осідку і скласти присягу незалежній Хорватії. Я обіймаю всю військову владу! Готові до бою!".

В загребському радіо проголосили постанову, силою якої Петро Петкович став заступником ґен. Кватерніка. Він має берегти прилюдного порядку й безпеки в Хорватії. Всі органи прилюдної безпеки закликали підчинитися його наказам і дорученням. Згадана, і також інші постанови, постійно говорять про ґен. Кватерніка як про заступника голови держави й команданта всіх збройних сил вільної Хорватії.

Погром сербської армії

ПЕРЕМОЖНИЙ ПОХІД У ХОРВАТІЇ. — КАПІТУЛЯЦІЯ ГРЕЦЬКОЇ ПІВНІЧНО-СХІДНЬОЇ АРМІЇ. — ПОГОНЯ ЗА АНГЛІЙЦЯМИ В КИРЕНАЇЦІ

БЕРЛІН, 12. IV. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Від учора, 10. IV., німецькі війська під проводом ґен. зброї барона фон Вайхе здобули переходи на ріці Драві та серед непогоди й теренових труднощів ідуть переможним походом у південному напрямі. Панцирні війська наглим ударом зайняли Зайґреб, столицю Хорватії.

Німецькі боєві частини, що сильно атакували в районі Нішу ворожі частини в північно-зах. напрямі, в боях у серед. Сербії розбили кілька дивізій. При цій нагоді взяли в полон 10.000 вояків, здобули 70 гармат і багато іншої здобичі.

Розбито ворожі війська, що боролися в південній Сербії. Останню, здібну до бою групу розбили 10. IV. під Кріволячем. Частину розпорошено, частину взято в полон. Летунство підтримувало сухопутню армію в поході. На захід від Загребу збомбардовано успішно поїзд з військом. Боєві літаки скинули бомби на англійські магазини погінних матеріялів у пристані Пірей та спричинили пожежу. Крім того обкидано бомбами 4 великі вантажні кораблі.

На схід від Вардару переймають плянево грецьку армію, що піддалася. Число полонених і воєнної здобичі велитенське.

Німецьке летунство завдало воєнній і харчевій господарці Англії важкі удари. Літаки затопили 200 км. на північний захід від островів Гебридів торговельний корабель містоти 3.000 тон і поважно ушкодили другий торговельний корабель на захід від Шотляндських островів.

Минулої ночі кількасот боєвих літаків заатакувало важні боєві обєкти в середній і південній Англії. Масові налети на Бірмінгем тривали кілька годин. Завважено велике число великих пожеж, тому треба числитися з поважним вислідом цих атак. Також успішно збомбардовано фабрики зброї в Ноттінґемі, портові обєкти в Савтгемптені й низку теренів на англійському східньому й південному побережжі.

В Киренаїці німецько-італійські війська після зайняття Дерни далі переслідують ворога. Німецькі й італійські спадні літаки кілька разів бомбардували скупчення англійських військ під Тобруком і успішно заатакували там портові обєкти. Німецька протилетунська артилерія зістрілила англійський ловецький літак.

Ворог налітав на побережжя зайнятих теренів і на остров Корсерней. В місті були шкоди в замешкалих дільницях. Є вбиті й ранені серед цивільного населення.

Минулої ночі ворог скинув на кілька місцевостей Західньої Німеччини невелике число розривних і запальних бомб, що спричинили незначні шкоди.

Ворог утратив у повітряних боях 10 літаків, з чого 5 зістрілили нічні ловецькі літаки. Протилетунська артилерія зістрілила 4 літаки. Загалом ворог утратив 15 літаків. Пропало 8 власних літаків.

В акції проломлювання лінії Метаксаса, що її обсадили були добірні відділи грецьких військ, яка частинно складалася з викутих у скалах фортів і становищ, брали рішальну участь гірські стрільці з південно-німецьких округ. В цій акції відзначився поручник одного з полків гірських стрільців, Аґер, що, хоч важко ранений, кермував зайняттям ще двох фортів, як також майор Енс, командант одного полку піхоти, що після проломання ворожих становищ здобув на чолі одного куріня важний міст на ворожих задах і, не зважаючи на кількакратні атаки, задержав його аж до приходу дальших військ.

—o—

Розпад ще одної держави

Краків, 12. квітня 1941.

Поруч із цими рядками стоїть звістка про проголошення Хорватії самостійною державою. Одночасно читаємо про вмарш мадярських військ на терен колишньої Югославії та поклик болгарського прем'єра Філова, щоб пригадує непохитну вірність болгар їхнім ідеалам (читай: туга за втраченою у II. балканській війні Македонією та Тракією). Розпад югославянської держави є доконаним фактом. Парцеляція її колишніх територій буде переведена у тому самому блискавичному темпі, в якому німецькі війська здовж та впоперек перерізують край, ліквідуючи його військово та політично.

Англійську політику треба справді подивляти: це неабияка штука так майстерно, послідовно й швидко виштовхувати зпід версайської будівлі один стовп за другим! Югославія була саме таким останнім версайським моґіканом. Залишилась ще лише однісінька Англія, яка боронить уже саму версайську ідею, загибивши всі останні реальні сили, які з цієї ідеї колись виросли та могли б сяк-так зберегтися, коли б не — „геніяльна" англійська політика! Боронячи анахронічну систему, шукали англійці серед версайських сателітів такі дві рисочки, якими вони могли б покористуватись: меґальоманію і сліпоту. Знайшли їх у Польщі та при їх помочі викреслили Польщу з політичної мапи Европи. Тепер аж Рузвелта закликали на поміч, щоб меґальоманію, політичний нереалізм та немов професійне конспіраторство й змовництво сербів використати проти — державної одностайности та політичної суверенности спільної держави сербів, хорватів і словинців.

Мала Югославія всі ті питоменні риси, що й Польща: штучно у Версалі роздуті границі коштом усіх своїх сусідів, різнонаціональний і різновіроісповідний склад населення, всі найідеальніші можливості дальшого розвитку. І не мала (таксамо, як Польща) того почуття політичного реалізму й політичного поміркованости, потрібного для збереження і використання тих можливостей, зате мала також свою „леґіонову еліту" в постаті сербського старшинського корпусу, який вірив, що це не версайська коньюнктура створила велику Югославію, тільки сербська зброя.

Розпалася ще одна держава й повстала ще одна славянська держава в її етнографічних межах. Відродини самостійної Хорватії — це ще один яскравий доказ проти фальшивих пророків, які предсказували якусь Пан-Европу без окремих націй та без їхніх політичних змагань. Господарський та політичний „континенталізм", здійснюваний у цій війні, не перекреслює націй: він перекреслює лише націоналістичний максималізм, який не рахується з реальними можливостями та відкидає розумні можливості европейського солідаризму й співпраці.

Катастрофа сербських максималістів та упадок Югославії є ще одним ударом в ідею панславізму. Українці панславістами ніколи не були.

Перед зїздом наших ремісників

З нагоди зїзду наших купців, у Кракові, один з наших краківських ремісників звернувся до господарського відділу УЦК. з проханням скликати також і зїзд наших ремісників. Знаємо, що УЦК. вже раніше плянував скликати наш ремісничий світ на те, щоб знати не так може, кільки є наших ремісників, хоч це дуже важне, але яка їх фахова вартість і яка їх участь у нашому господарському житті, які їх болячки й домагання та які в них можливості для розвитку нашого ремесла. Потребу такого зїзду обосновується ще у звязку із законною реорґанізацією цієї ділянки господарського життя. А голос ремісника з Кракова тільки потвердив конечність цього зїзду. Він має відбутися у перших днях травня. Отже ще час до його підготовки. Та щоб цей зїзд був дійсно корисний і всесторонньо висвітлив усі питання нашого ремесла й ремісничого стану, щоб кожний ремісник приявний на тому зїзді піднявся ролі товкмача для неприявних на ньому, час підготови надто короткий.

Тому вже треба зачати приготування. Це не відноситься до господ. відділу УЦК., бо як зачуваємо, там підготова у повному ході. Також не мусимо пригадувати цього Українськім Допомоговим Комітетам чи Делегатурам у краю, бо й вони сі знають свій обовязок. Але йде про те, щоб загал нашого громадянства зацікавився ремісництвом і щоб пішов цій нашій орґанізації на руку.

У чому ж діло? По наших селах і містах є наші й чужі ремісники, а тому наші священики, учителі та інші, йдучи на руку У.Д. Комітетам, повинні подати, який саме стан ремесла в їхніх селах чи містечках, які недостачі і які можливості. Ясно, що треба подати це, без зайвих узагальнень спираючись на дійсність. А саме, чи даний ремісник має належну підготову, кваліфікації, знання, чи вважає своє ремесло як головне заняття чи як побічний заробіток. Тут треба відрізняти ремісника від вирібника домашнього промислу, чи вирібника для накладця. Наприклад: подати, чи є майстром, що має право вишколювати і визволяти учнів, чи цього права не має, чи і кілько має челядників, термінаторів, подати чи є такі ремісники, що могли би складати ремісничі іспити, та подати інші завваги. Докладніші пояснення можуть дати наші УДК.

Невелика це праця, та конечна, щоби зорієнтуватися, як виглядає наш ремісничий стан у цілому краю, які його потреби, та які потреби нашого населення. Сповнення цього невеличкого обовязку у кожній місцевості оже причинитися до дуже позитивної роботи на цьому відтинку, для нас при сьогоднішній розбудові нашого господарського життя немаловажному.

Ми мусимо мати заедно на увазі, що розбудова ремесла, це розбудова частинки госп. життя. Зїзд має дати нашому ремеслу розмах у його розбудові для добра загалу. Очевидно, при наших збірних змаганнях кожний із нас може причинитися до тієї розбудови. Нехай же тим першим нашим причинком буде саме ця допомога до успішного ремісничого зїзду.

Норвеґія

(З НАГОДИ РОКОВИН НОРВЕЗЬКОЇ КАМПАНІЇ)

Берлін, квітень 1941.

День 10. квітня 1940 р. приніс на скандинавський півостров брязкіт зброї, якого не чути було тут уже від століть. Тому вже сьогодні можна цю дату вважати як велику переломову подію в Скандинавії. Це не один із епізодів сучасної війни, лише сильний струс, що потягнув за собою багаті в наслідки процеси внутрі скандинавського громадянства.

В Норвеґії забули про вживання зброї в порахунках між людьми віддавна. Від часу, коли Марґареті Данській удається обєднати цілу Скандинавію в Кальмарській Унії (1397 р.) під данською короною, минає безслідно час великої норвезької могутности й блеску. Єдино ще тільки на дворі данських королів оспівують золотоусті скальди подвиги великих норвезьких та ісляндських (що зрештою були такими ж норвеґами) героїв, характерників, вікінґських вождів, ярлів (королівських намісників) і королів. Мала, але сильна й горда Данія відсуває в тінь усіх інших скандинавців. Підчас коли Швеції судилось ще підірватись до лету й позначити свою історію іменами Густава Адольфа й Карла XII., зосталась Норвеґія на довгі століття доволі запущеною й упослідженою данською провінцією. Ніколи тут більше не забряжчала зброя. Перехід Норвеґії в 1814 р. під шведську корону був вислідом дансько-шведської політики, наслідком шведського зросту й витискування Данії зі скандинавського півострова.

Безкровне відлучення Норвеґії від Швеції в 1905 р. та створення власного престолу з династією данського походження має свої коріння в тодішньому побідному поході лібералістично-гуманітарних ідей і ідеольоґій по скандинавському півострові наприкінці минулого століття. Те, що норвежці готові були для обстоювання своїх самостійницьких змагань вхопитись за зброю, не доказує, що тільки завдяки тому Швеція згодилась на їх відокремлення. Вже на грані останнього століття вікінґська Норвеґія не мала ні трохи войовничого руха. Від довгих століть норвезький вікінґ — завойовник Европи й Америки — став мітом, літературною постаттю романтичного норвезького переказу-заґи та єдиної так багатої староґерманської звучної поезії скальдів — поетів-лицарів.

Проте лишилась новітньому норвежцеві інша вікінґська риса: любов до мореплавби та торговлі. Молода норвезька держава впродовж короткого часу розбудовує одну з найбільших торговельних фльот світу, обслуговуючи світові океанські лінії. В час світової війни належать корабельні втрати Норвеґії до найтяжчих. Високо розвинене народне шкільництво — на данському взорі, — тримання кроку з поступами цивілізації, постійний контакт з широким світом при помочі власних корабельних ліній — все це сприяє розвиткові країни й осягнення високої життєвої стопи.

Таким чином доволі бідна державка, з розтягненими на дві тисячі кільометрів довжини 322.599 квадр. км. поверхні, гористої й непомірно порізьбленої морем та з неповними трьома міліонами населення (в 1938 р.: 2,908.000) осягає в короткому часі майже цілковито рівень своїх посестер — Швеції й Данії. Велике це досягнення, бо Швеція багата в природні скарби й має великі можливості рільної господарки, Норвеґія ж багата виключно в свої фіорди та та дещо в ліси.

Добрі заробітки, вигідне життя, знання світу завдяки великим подорожам, що їх відбуває майже кожний норвежець, витворило тут спеціяльний тип людини. Пересічний норвежець, це маленький капіталіст, бодай із кількома тисячами, забезпеченими в якомусь торговельному чи корабельному підприємстві. Норвезькі інтеліґенти, це здебільша закохані у добробуті й вигідному життю люди, які гарно розуміються на мистецтві, літературі й музиці та вміють їх надзвичайно тонко відчувати. Можна б назвати норвежців снобами, коли б не факт, що чейже єдиним природним капіталом Норвеґії є власна приємчивість, — значить, норвежці вміють теж рухатись і працювати.

Одне тільки ясне: **люди цієї країни з зовсім іншої глини зліплені, ніж ми,** ніж взагалі всі інші европейці. Вони задивлялись на найближчого свого морського сусіда — Анґлію, але від анґлійців відрізняються у першу чергу ворожістю до всякого імперіялізму, нехіттю панування над чужими народами й головно — своїм стовідсотковим соціяльним вирівнанням. Норвеґія, якої ядром і цілістю є сильний духом, самопевний і гордий селянин чи рибак, не знає і не знала в свому громадянстві поділу на стани.

Також і цей факт зумовлений спеціяльними обставинами, можливими й питомими тільки на скандинавському півострові. Будучи географічно відсуненим від гарячого европейського казана воєн, битв і безупинних сварів, переймав скандинавець осяги европейської культури й цивілізації, перетоплюючи їх на свій лад і для свого світу. Тому також тамошнє суспільне й політичне життя прийняло відмінні від наших форм і тому прояви його не завсіди для нас зрозумілі.

(Докінчення буде)

Богдан Кентржинський.

—o—

Як відбувся старшинський переворот у Білгороді

Переворот в Югославії, який стався на другий день після підписання у Відні пакту трьох та перекинув уряд Цветковіча й реґентуру князя Павла, перейшов до історії, як та подія, що у свому безпосередньому наслідку потягнула вибух війни Німеччини проти Югославії і Греції, як бази англійських військ. Колись довідаємося напевне докладно про всі ті закулісові англо - американські пружини, які підготовили сам переворот. Сьогодні дуже цікаво почути, як він відбувся. Його опис знаходимо в останньому числі „Дас Райх-у" з 6 ц. м. та у „Фелькішер Беобахтер" з 10. ц. м. Порівнюючи з собою обидва ці описи, виходить такий образ білгородського перевороту:

ТАЄМНИЧА РОЛЯ ПОЛК. ДОНОВАНА

Вступ на престол несповна 18-літнього короля Петра II. з дому Караджорджевичів звязаний з насильною зміною уряду, що подекуди пригадує вбивство короля Олександра І. Обреновича і його дружини Драґи в р. 1903 р., яке було наслідком також старшинської змови. В обох тих випадках грало ролю невдоволення гурту сербських старшин з внутрішньої і закордонної політики уряду, при чому за спиною тих старшин стояли законспіровані чужинецькі чинники. Першою явою тієї драми була маніфестація 240-ка делеґатів союзу резервових старшин, які протестували проти того, щоб Югославія приступала до пакту трьох. Сербські старшини не робили тайни з свого ворожого становища до уряду й реґента Павла. Проти кн. Павла старшини були тому, бо закидали йому, що не хоче допустити на престіл молодого Петра, що — як володар — був би кліці багато вигідніший. Тому вони зрадіти з приїзду до Білгороду американського полк. Донована, який цілими годинами конферував зі старшинами, зокрема з ґенералом летунства Сімовичем. Донован виїхав з Білгороду дуже вдоволений.

Міністри Цветковіч і Цінцар-Марковіч вернулися з Відня до Білгороду 26. березня. Того дня було в Білгороді зовсім спокійно. Цветковіч склав звіт реґентові Павлові, потім до пізнього вечора працював у президії ради міністрів, після чого вернувся до своєї віллі у Дедіне, перед якою стояла скріплена поліційна стійка.

ПРОГУЛЬКА АВТОМ

Прем'єр видко не знав про те, що в 6-ій год. попол. зголосився у царевича Петра полк. Томіч та запропонував йому довшу прогульку автом до Нішу. Петро, який дуже любив їздити автом, радо погодився. При кермі сидів адютант Сімовіча, летунський атаман Кнезевіч. В дорозі Томіч представив царевичеві політ. ситуацію у найчорніших барвах та заклинав його перейняти владу й поручити ґен. Сімовічеві скласти новий уряд. Петро настрашився, не хотів, поликувався на свого вуйка (реґента Павла) та боявся брати на себе відповідальність. Щойно після 4-ох годин намов — Петро згодився і підписав Томічеві заздалегідь приготовану проклямацію до сербів, хорватів і словінців.

Авто доїжджало до Нішу. Там от. Князевіч висів та відвіз підписаний маніфест літаком до Білгороду й у 11-ій год. ночі склав його на руки Сімовіча. Тоді той казав негайно своїм старшинам обсадити телефонічну централю та повідомив телефонічно всіх корпусних командантів, що Петро II. вступив на престол і йому доручив провід у новому уряді.

НІЧНІ АРЕШТУВАННЯ

В 2-ій год. ночі білгородський ґарнізон зайняв усі державні будинки та обсадив вулиці, на яких появилися повзи й артилерія. Ґен. Сімовіч боявся збройного спротиву королівської ґвардії. По стороні Павла стояли ґенерали: Косіч (шеф ґен. штабу), Дрінчіч і Леко. Першого витягнули в 2-ій год. ночі з ліжка й заволікли, вхопивши за руки й ноги, до авта, яким перевезли до будинку ґен. штабу, двох інших арештували підчас утечі автом у Краґуєвачі.

В 3-ій год. над ранком ґрупа старшин арештувала прем'єра Цветковіча. Сторожу перед його віллею скували й відвезли. Цветковіч впустив напасників щойно тоді, коли вони загрозили йому, що висадять двері бомбою. Коли йому сказали, що його арештують, він був блідий, як труп, але нічого не казав і не противився.

Королівська ґвардія піддалася, довідавшись про арешт їх команданта. Князь Павло й інші два реґенти підписали зречення, коли побачили, що замах удався. Над ранком стягнули з ліжок усіх інших міністрів та перевезли до будинку ґен. штабу. Вони нічого не знали, що сталося. У будинку ґен. штабу ґен. Сімовіч формував свій уряд та перевів перше його засідання.

ВНУТРІШНЯ ЧИ МІЖНАРОДНЯ СПРАВА?

27. березня цар Петро II. прочитав в югославянському радіо універсал до сербів, хорватів та словінців. Щойно тоді світ довідався офіціяльно про події, бо раніш були перервані всі струмки, якими могли б плисти відомості. Що ж сталося дальше? Князеві - реґентові Павлові товаришили вищі старшини до Ґевґелій, де він переступив вранці 28. березня грецький кордон. Новий цар склав в кілька годин пізніше з великою парадою присягу на конституцію, відібрав чолобитню від представників краю та як першого — прийняв на авдієнції хорватського бана, д-ра Шубачіча. За той час Сімовіч казав поширити за кордоном вістку, що зміна уряду — це „чисто внутрішня справа" та що вона стоїть у звязку зі вступом на престол царя Петра. Він казав робити по містах військові паради, видав нові мобілізаційні розпорядки щодо резервових старшин та морочився з своїми найближчими співробітниками над остаточним доповненням кабінету, який перед прилюдною опінією мав бути „урядом національної консолідації". Але більш характеристичною для нового режиму познакою було відразу те, що два міністри, які раніш вручили прем'єрові Цветковічеві свою димісію на знак протесту проти віденського пакту, тепер знову вернулися до уряду та що разом з кількома іншими чільнішими діячами став міністром без портфелю також посол Габріловичь, який подався був до димісії з того самого приводу.

Маніфестації, які товаришили інтронізації Петра II., були теж у не меншій мірі подумані так, щоб відкрити сутні причини державного замаху. Але поки їх протинімецький характер запанував недвозначно скрізь і всюди (до чого спричинилися масово розділювані, заздалегідь приготовані англійські прапорці), були також у краю походи, яких учасники, не знаючи про зміну політичної ситуації, кричали: „Хай живе пакт!". В обличчі становища Черчіля до югославянських подій не помогла вже спроба ґен. Сімовича замазати вспокоюючими поясненнями глибший сенс револьти проти леґального уряду та відвернути увагу світа від дійсних подій, бо уже в краю, по містах і селах, переслідування німців приймало щораз брутальнішу форму...

—o—

Б. Л.

У минуле

(О. ШАМБЕЛЯН)

Вдові по священику, коли приходилось покидати село та йти до міста, не було так легко. На селі було все своє, а в місті не лише на харчі витрачувалося баґацько, але й на одяги. На селі, при хаті, можна було будь що накинути на себе, а в місті, все таки треба було якось вдягнутись, щоби люди на язики не брали. Місто селові не рівня! То тільки так здалеку здається, що в місті краще жити.

І їмость навіть не счулася, коли кінчилася та невеличка готівка, яку вона привезла із собою по ліквідації свойого сільського господарства. Жий з чого хочеш! Вдовина платня була смішно, а, краще сказати, сумно мала. От на дрібні видатки та й тільки! А тут жий та ще й діти посилай до школи. І книжку купи і зшиток і чобіт підзолюй, чи мало ще чого треба тим дітиськам? А вони навіть не питаються, звідки мама гроші на них бере. Літом по горах спинаються, зимою по леду совгаються, вони ж на те й діти.

І зажурена їмость кивалася як верба над потоком. Що там ще можна було із золота продати, продавала, але й того не на довго ставало, залишався останній рятунок — ґімназистів на станцію брати. Жили з того другі, проживе й вона. З олівцем у руці можна якось на своє вийти. Щоб тільки добрих хлопців дістати, не дуже бідних і не дуже збиточних, та ще таких, щоб вчилися не найгірше, бо як їм будуть двійки грозити, то батьки на інші станції перенесуть.

І тут то вже ціла надія на отця шамбеляна. Ніхто так не знав вдовиної біди і ніхто так не вмів порятувати вдовицю в її горю, як він. І учеників добрих післав і на конференціях обстоював за ними і самої станції перед господарями кляс боронив, словом бідній удові не дав кривди зробити. „Це моя своячка, вважаєте" — казав, якщо інших арґументів було замало.

І не тільки те. Як сирота дівчина підросла, шамбелян часто-густо висватав її за питомця, або за якогось іншого молодого надійного чоловіка. А робив це так, що ніхто й не догадався, аж його задум здійснився. „Бо то, вважаєш, тільки сир відкладаний добрий. Маєш женитися, то женися мені зараз, не чекай аж люди розібють, бо вони на те такі ласі, як каня на дощ. А якщо тобі важко розпрощатися з кавалерським станом, то йди, небоже, в штовбур, як салата в жидівськім городі. Терціюм нон датур, моцюмпане!"

Скільки доброго шамбелян нашим вдовам і сиротам зробив, того мабуть і на воловій шкірі не списав би, але, щоби він кому пошкодив, такого ніхто з нас не чував. Ніколи!

Зокрема піклувався о. шамбелян бережанською бурсою. Вона завдячувала свій початок одному з тамошніх ґімназійних учителів, Іванові Волчукові.

Був це шкільний товариш мого батька. Селянський, чи дяківський син, скінчив ґімназію в Бережанах, а потім фільософію у Львові й дістав суплентуру там, де сам до ґімназії ходив. Пригадав собі, як то він тут колись бідував і щоби його учні такої біди не терпіли, хотів зібрати гроші й побудувати для них бурсу, хоч не таку велику й пишну, як мали поляки (бурса ім. Якубовського), а все ж таки свій власний кут, до якого могли би ховатися перед крайньою бідою. *(Д.б.)*

З голосів преси

Ґенерал-герой

Німецькі частини в півн. Африці громлять англійців і відбивають усе нові полоси Лібії, прямуючи далі — на Єгипет. Цією німецькою армією командує ґенерал-ляйтнант Роммель. Хто він такий, довідуємося з ось такого нарису **„Дас Райх-у"**:

»Посередині французьких колон, що, не передчуваючи нічого, прямують на фронт і нагло зупинилися, бо щось напереді заблькувало дорогу, — зупиняється 32-тоновий повз з розгуділим мотором. Авта, вояки і втікачі, що завалюють собою шосу, опиняються нагло в придорожнім рові. Нараз проноситься голос: »А друат! — Відступай направо«! Ця команда повторюється і не вгаває. Дорогою через сumatоху переполоханих людей перекочується повз, назначений німецьким воєнним хрестом, з відкритим вилазом та наїздить на віддаль пяти метрів на тяжкий французький повз, на якому в той момент починає повертатися гарматнє дуло. Однак німець, що стоїть нагорі, у вилазі, преспокійно вдивляється у це дуло, дає знак підпоручникові, що стоїть позаду, щоб негайно відкрив огонь по ворожому повзі. Вслід за цим шість французів вилазить із повза. Старшина кричить: »А друат!« — і котиться на свойому командному повзі далі вперед. Вполудне знаходиться він уже 60 км. поза продовженою лінією Мажіно. Це — командант панцирної дивізії, ґен.-ляйтнант Роммель.

Над рікою Маас бачили ми, як він вкупі з своїми пionірами носив бальки на будову моста, прейшов потім цим мостом на другий бік і ліг на землі поруч із своїми стрільцями в момент, коли нагло наїхали на них тяжкі французькі повзи. Думаєте, що згинув? Ні, він наказав стріляти на них із вогнеметних пістолів. Ворог завернув. Багато таких подій могли ви почути від його вояків, коли стали врешті над Каналом. Вони глузували з англійського штабового старшини, що на ринку в Сан Валері зголосив капітуляцію міста з 8 ґенералами і 25 тисячами війська, питаючись при цьому: »Скільки років вашому ґенералові?« Він був молодий, як і вони, при своїх 49 роках, усе в найпершій лінії з наймолодшими, стоячи у відкритому вилазі та тримаючи руку або на скорострілі, або з фотоапаратом »Ляйка« при оці. Усе гладко виголений по двох годинах відпочинку, із свіжим розумом увечері при шклянці червоного вина, похилений над мапою. У маршевому поспіху передавав він через радіотелеграф накази без шифри, щоб не гаяти часу на розшифрування. При цьому день-у-день повторював він одні й ті самі слова: »Ми перебоксуємось!«

І так »перебоксувався« він через потрійну фортечну лінію продовженої »Лінії Мажіно«, через укріплені залізничі загороди, через старі панцирні боєвища коло Арас аж до Каналу, далі на Руан і Шербур та, накінець, у безупинному маршевому наступі на 300 км. вперед.

Син ремісника з Гайдесгайму, шваб без страху, юнкер у піхотному полку 124, адютант куреня в серпні 1914 р., поручник у гірському курені стрільців, відзначений у боях над Ізонцо в 1917 р. найвищим ордером »Пур Ле Мері«. В 1919 р. — студент у Тібінґен і один із перших командантів штурмових відділів нац.-соц. партії в Віртемберґії, де зустрів його Адольф Гітлер. Опісля викладає у воєнній школі й пише тактичний підручник: »Піхота наступає«. Згодом вертається до війська, як командант куреня, а після прилучення Східньої Мархії стає командантом воєнної школи у Вінтернойштадт. У 1940 р. дає йому Фірер панцирну дивізію. Це третій рід зброї, якою командує Роммель«.

Переполох у Каїрі

Німецький наступ у півн. Африці, здобуття Тобруку й вступлення німців на єгипетську територію, викликали справжній переполох в Каїрі. Анкарський кореспондент **„Ноєс Вінер Таґблят'у"** пише, що вже у вівторок відбулося спеціяльне засідання єгипетсього уряду, щоб обговорити способи заспокоєння все більш переполоханого населення.

„Єгипетський прем. Гусейн Сірри вже двічі закликав через радіо населення, щоб зберігало спокій. Багато єгиптян виїхало вже з Каїро. Уряд вирішив заснувати окремий порядковий корпус, якого завданням було б стримувати переполох при можливих бомбових налетах. Британські військові кола в Каїро є безмежно збентежені ходом подій в Киренаїці та звернулися до єгипетського уряду з предложенням кинути єгипетську армію у бій проти наступаючих німців.

Про розгром у Киренаїці сповістила велика англійська головна кватиря урядово таке: „Упродовж останнього відступу, що тривав довгу низку днів, втратили ми деяку кількість полонених і не маємо вістки про трьох високих старшин: лицаря ордеру Вікторії, ґенерал-лейтенанта Реме, ґенерал-лейтенанта сер Річарда О'Коннера і ґенерал-майора Кемпір Пейри. Про тих в „останньому відступі" полонених ґенералів — до трьох із шістьох всетаки вже призналися — подає Ройтер, що ґенерал-лейтенант О'Коннер був відомий, як права рука ґенерала Вейвела. За блискуче переведення боєвих операцій мин. місяця, що покінчилося здобутком Бенґазі, іменували його командором відомого ордеру підвязки. Він командував 13. корпусом та удостоївся спеціяльної похвали у радіопромові Черчіля 8. лютого. Ґенерал-лейтенант Реме був раніше начальним вождом британської армії в Палестині, а ґенерал-майор Пейри був головою англійської військової місії у Греції«.

Становище все скрутніше

Розгром югославянської армії викликав у Лондоні враження повного пригноблення. За інформаціями штокгольмського кореспондента **„Ноєс Вінер Таґблят'у"**, що спирається на звідомленнях для шведської преси з Лондону, — Анґлія переживає тепер найчорніші дні зневіри.

«Коли ще до вчорашнього вечора англійська пропаґанда робила все, щоб підкреслити незломність і постійний зріст британської експедиційної армії на Балкані, — нині заявляє вона раптом, що ця армія має лише обмежене завдання і то лише на випадок, якщо б ситуація нагло погіршилася. Ще більш характеристичне те, що англійці оцінювали ще вчора силу свого експедиційного корпусу на поверх 300.000 людей, а сьогодні ранком почали нагло заявляти, що тої армії не більше, як 50.000. Англійське радіо передало із свідомим притиском звідомлення американського радіомовця (спікера) в Анкарі, що, мовляв, англійські боєві сили нараховують лише 40—50 тисяч людей. Ці англійські частини зайняли т. зв. резервову лінію оборони, звідки могли б скоро підсунутися у першу лінію на випадок катастрофального звороту у боєвій ситуації. Щоб ослабити ще більше враження англійського неуспіху, Лондон почав від середи підготовляти англійське громадянство до того, що »упадок Солуня (Сальонік) не матиме життєвого значіння для висліду балканської війни та що не призначено ніяких англійських частин для оборони Солуня«.

Зокрема в усіх англійських коментарях зразу кидається в очі все більша турбота за долю британського експедиційного корпусу в Греції. Нема сумніву, що багато військових знавців в Англії є вже нині того погляду, що не требá провокувати далі, але слід чимскоріше відвезти назад до Африки англ. експедиційний корпус, хоча б з огляду на положення в Африці. Але з другого боку англійці мусять рахуватися з наслідками такої втечі паліїв від вогню, який самі розложили. Це відбилось би дуже тяжко на так уже сильно захитаному престіжі Англії у світі, зокрема на англійській позиції на середньому сході. Ось так, хоч не хоч, зосереджуються англійські турботи й побоювання на питанню, коли й де вступить у бій англійський експедиційний корпус. Неофіційні, англійські військові звідомлення твердять, що стратегічні позиції англійців простягаються в районі гір Олімпу та Термопілів.

В Англії вважають, що чотироденний сербський союзник уже безнадійно покалічений, якщо не смертельно поцілений. Тому всі надії зачепилися судорожно ще за середню та південну Грецію. Військові співробітники англійської преси надіються, що при допомозі англійської фльоти та експедиційного корпусу пощастить втримати хоча цю частину Греції, як чолову запору.

Нещастя, що впало на фортецю Білгород, зустріли в Лондоні з жахом. Перші автентичні звідомлення подав кореспондент Аваса з Білгороду, стверджуючи в тверезій формі, що все місто перетворилося в гори руїн і трупів. Будинки міністерств, промислові дільниці та портові спорудження (на Дунаї — Ред.) впали жертвою вогню й уявляють собою одно велике румовище. Населення покидає в переполосі місто. Дотепер поховано 3.000 вбитих, але багато соток трупів лежить іще під звалищами...

Між зруйнованими у Білгороді будинками находиться також королівська палата, в яку поцілило 30 бомб.

Одночасно з усе більшим неспокоєм говорять у Лондоні про становище в Лібії. По місті кружляють масові поголоски, що загрожені дальші міста. Британське начальне командування в Каїро ні в чому не облегчує застрашених настроїв англійців, навпаки, потверджує коротко, що »англійський відступ триває«. Яким чином і де вдасться ґен. Вейвелові стримати німецько-італійський наступ? Це питання є нині в Лондоні в усіх на вустах.

Що торкається бою на Атлянтійському океані, то останні звідомлення адміралїції признають частинно втрату поверх 400.000 корабельних брутто тон у місяці березні ц. р. Це признання, хоч неповне, викликало катастрофальне враження. Лондонський кореспондент »Свенска Даґблядет« твердить, що »в Лондоні вперше справді затривожилися положенням на морському фронті«. Величезні втрати на Атлянтійському океані є в теперішній момент тим більше грізні, що нова війна на Балкані й критичне становище в півн. Африці вимагають від англійського командування збільшення корабельних транспортів до цих далеких воєнних теренів«.

КОЛИ ПОБАЧИШ ПУШКУ З НАПИСОМ КоДУС — ТЯМ ПРО УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА!

З відчитової салі

Психольоґічний портрет Шевченка

Чергові сходини Наукової Секції при УЦК в Кракові відбулися в середу 9. квітня ц. р. в домівці Українського Видавництва при Райхсштрассе 34, в год. 19-ій. Голова Наук. Секції, проф. д-р І. Раковський, відкрив сходини, вітаючи численних членів і гостей. Проф. Павло Зайцев виголосив незвичайно цікавий реферат „Психольоґічний портрет Шевченка".

Прелеґент зясував психіку ґенія, відмінну від звичайної людини, незвичайно чутливу й вразливу, що дуже гостро реаґує на особисте, людське й національне терпіння. На смертному ложу написав Шевченко свій передсмертний вірш у погідному настрої античних мудреців. Він не боявся, бо знав, що є безсмертя.

Ґеніяльність Ш-ка пізнати з його творів і біографії. Він зовсім інакше реаґував на життя, як звичайні люди. Вже в дитинстві, як 13-літній, переживав він екстази. На чуже горе реаґував він дуже гостро. Як дорослий і освічений вів себе як дитина, бо ґенії подібні до дітей. Ціле життя був наївним. Вірив і розчаровувався як дитина. Часто гаряча любов переходила без причини в ненависть, як у дітей.

Його любов до України виростала як сніжна кулу. Від родинної Кирелівки й околиці любов поширялася чимраз ширше, аж обняла цілу Україну як велика сніжна лявіна. Ш-ко нераз затрачує межі між дійсністю й уявленим образом, у нього персонажі його творів живуть, напр. „син Катрусі". Ш-ко співчуває зі своїми героями, як з живими людьми. Вони живуть у його уяві: „Є з ким у світі жити, я не одинокий сирота!". Хоч радісних переживань мав мало в житті, то радість життя пробивається в його творах.

Життевий шлях Ш-ка був вкритий терням. Після великої творчої напруги мусів довше відпочивати, нераз цілий місяць.

Шевченко був не тільки ґеніяльний поет, але й ґеніяльний маляр, різьбар і співак. Був також архітект. Не маючи великого голосу, тільки добрий слух, своїм співом брав за серце, вкладав у нього всі свої почування, так, що люди плакали, коли він співав сумні пісні.

Коли Ш-ко творив, переживав естетичну насолоду, катарзіс.

Як творив „Гайдамаків" — дивився на картини Брюлова. Йому ввижалися тоді степ, Україна й діеві особи. Його творчість була молитвою, бо молитовні переживання ідентичні з тими, які має поет, коли творить.

Перший Куліш відчув і признав ґеніяльність Шевченка, одначе не міг йому цього простити. Те, що в Ш-ка само приходило — Куліш осягав довгою працею.

Ш-ко мав „божеську манію". Коли приходив час естетичних емоцій, він очищений творив немов під диктатом, виливав на папір те, що немов чув у повітрі.

Поки істнуватиме Україна й український нарід — Шевченка сприйматимуть як ґенія. В Ш-ка втілилися всі найкращі прикмети української нації, все зібралося в ньому, як у сочці.

Тільки ґенії можуть творити примітиви, такі, напр., як „Садок вишневий...".

Ш-ко не міг помиритися з істнуванням лихих людей. В нього гарний мусів бути добрий, а поганий — лихий. Він вважав, що кожна людина добра з природи, псує її система; коли скинути царизм і кріпацтво — люди стануть добрими. Ш-ко мав велику віру в людину, в її природну незіпсутість. Він очаровував людей, був актором у житті, вмів жити з людьми. В ньому закохувалися жінки, мужчини корилися його волі. Його голос чарував людей своїм незвичайним тембром. І так було скрізь: на Україні, в Петербурзі, Оренбурзі, на засланні над Аралом. В цьому є секрет ґеніяльности Шевченка. Він не вмів бути нещирим; що йому не подобалося — голосно виявляв. Був абсолютно щирий, як дитина, бо був ґеній.

В одногодинному викладі змалював проф. Зайцев у кольоритних картинах психольоґічний портрет Шевченка так пластично, що дав багато нового для розуміння Шевченка та його творчости. Тому виклад цього безперечно найкращого в нас знавця Шевченка нагородили зібрані рясними оплесками. Шкода, що виклад не відбувся в більшій салі та що його не мали змоги почути ширші круги українського громадянства Кракова.

З нових видань

Володимир Янів: ЛИСТОПАДОВІ ФРАГМЕНТИ (автобіографічні шкіци). В-во „Обрії", Берлін 1941. СОНЦЕ Й ҐРАТИ. В-во »Обрії«, Берлін 1941.

Дві книжки відразу — нині багато. Янів досі відомий, як автор різних віршів, написаних з нагоди всяких національних свят та роковин. Обі його нові книжки цікаві передусім, як документ, не так літературний, як життевий. Авторові під Польщею довелось пізнати особисто все те, чим терпіла у своїх змаганнях і поривах українська молодь, переслідувана ворожою владою. Отже довелось Янову побути й у мурах львівських Бриґідок, і Березі, тож не диво, що переживання ці творять головні теми його обох збірок.

Автор намагається вживати в своїх поезіях найбільш різноманітних форм. Це свідчило б корисно про його вірші, коли б цього всього не забивала його мова, чим автор дуже нагадує деяких поетів »Молодої Музи«, що, пишучи силабічним віршем (напр., Чарнецький), за ніщо мали собі таку »дрібничку«, як постійний наголос на слові...

»Сонце й ґрати« видаються нам більш суцільні, ніж »Листопадові фрагменти«, яких головна ідея залита повінню слів. Зате »Сонце й ґрати«, побіч віршів, яких друкувати не треба було (як, напр., „У безвість"), мають і зовсім добрі строфи, як, напр. у »Памяті Лесі«:

І в самотини нестерпнім одчаю
Кров непокірна, шляхотна, завзята,
В немічних грудях борвієм кружляє,
Бунту вогнями і сціпів шкарлатом.
Понад чолом громові лискавиці, —
Світло осяйним вінком-діядемом,
Задумів смілих барвисті китиці
І самоцвіти із княжих терёмів.
Лискавиць світло ввесь всесвіт осяє
І по одчаю підйом і обнова.
В творчім змаганню й у болю безкраїм
Родиться дійсної Істини Слово...

Тут є гарне внутрішнє задихання й нервовий ритм, чим цей вірш відрізняється від багатьох інших.

Назагал вірші, як ми згадували, цікаві передусім, як документ, бо, щодо суто поетичної вартости, автор стоїть надто осторонь від усіх течій нової української поезії. Це могло б свідчити навіть про індивідуальність, коли б автор не нехтував основними законами поетики й не пускався на бистрі води багатослов'я.

Зовсім непотрібно пододавав автор до обох своїх книжок довгі передмови, де розглядає власну творчість. Це справа критики. Такі передмови до збірок віршів наче доказують, що автор не висловив у віршах того всього, що хотів, і мусить їх ще пояснити, — тоді, коли поезія має говорити сама за себе.

С. С.

—o—

Оживлена діяльність італійського летунства

РИМ, 12. IV. — **Головне Командування Італійської Армії подає:**

На юлійському фронті здобуто **Льонґатільо**. Воєнні дії в долині **Сави** й у долині **Люблянн** тривають дальше. В Альбанії на східньому фронті триває дальше марш італійських військ на югославянську територію. На грецькому фронті нічого нового.

Італійське летунство заатакувало у спадних летах ворожі війська, батави вантажних самоходів і становища в **Югославії**. Ескадри боєвих літаків збомбардували портові обєкти й маґазини в **Шібеніку**. Пристані водолітаків у **Дівуліє** та **Сльовеллі** обкидано знову бомбами та обстріляно скорострілами, причому спричинено пожежі та ушкоджено 4 водолітаки. Заатакували теж успішно військові обєкти в **Раґузі** (Дубровнику).

У **Греції** ушкоджено залізничий двірець у Кіпаріясії та знищено залізничий міст на ріці Аркадейка в Пельопонезі. Дня 9. IV. літаки німецького летунського корпусу заатакували **Пірей**, спричинили пожежу у великому таборі з погінними матеріялами та важко ушкодили 4 великі пароплави й портові обєкти.

В **Киренаїці** погоня за ворогом триває далі, причому одночасно стягають велитенську воєнну добичу, відпроваджують полонених, серед яких є м. ін. ген. армії **Нім**.

Ескадри німецького летунського корпусу атакували успішно портові обєкти й кораблі в пристані в **Тобруці**. Ескадри італійських „Пікіятелі" й німецьких „Штука" бомбардували війська, скупчені біля **Тобруку**. У **Східній Африці** нічого нового.

Величезні захоплення в Загребі

ЗАГРЕБ, 12. IV. — Німецькі війська входять до Загребу. По вулицях міста розлилися могутньою рікою величезні сірі, сталеві німецькі повзи. Місто в цілості опинилося в німецьких руках.

Останні спроби сербів ставити опір на мостах Сави зломив вогонь німецьких панцирних стежних возів. Важка протилетунська артилерія вже заїхала на становища. Вона вже готова відбити кожну ворожу летунську атаку.

Загреб так зустрів німецькі війська, як мабуть ще ніколи не зустрічали вояків у чужому краю. Вже по дорозі до міста хорватські селяни зустрічали німецьких вояків як приятелів, що йдуть їх визволяти. Захоплення дійшло до свого вершка в Загребі. Підміські вулиці багато прибрані прапорами, в центрі міста на кожному будинку розвівалися червоно-біло-сині хоругви.

Місто так виглядає, що в переконливий спосіб нагадує величність історичного моменту. Всі вулиці забиті юрбами людей. Німецькі кольони з трудом промощують собі шлях. Місто потопає в повені червоно-біло-синіх прапорів. Населення просто дуріє з радощів. Так страшенно тішаться своєю національною перемогою. Вони просто не знають, як висловити свою вдячність для своїх визвольників. Великі ґрупи людей чіпляються німецьких авт, стають на могутніх повзах і вантажниках, з небезпекою для власного життя присідають на хитливих причіпках мотоциклів. Серед присмерку, що поволі окутує місто, лунають радісні оклики соток тисяч: „Живйо!" і „Гайль Гітлер!" Ті оклики — це величавий вибух радости щасливого, безконечно щасливого народу. Жінки намагаються стягнути з боєвих мотоциклів вояків у сталевих шоломах, хотять їх обняти і стиснути їм руки. Люди товпляться довкола вояків і старшин та засипують їх запитами: „Чи можу вам помогти?", „Може вам треба бензини?", „Може візьмете папіроски?" Серед непроглядних мас видко особи, що простягнули свої руки й ридають із зворушення. Просто не стає слів, щоб описати захоплення загребського населення.

—o—

НАЙБЛИЖЧІ СПІВРОБІТНИКИ ҐЕН. ВЕЙВЕЛА В НІМЕЦЬКОМУ ПОЛОНІ

ШТОКГОЛЬМ, 11. IV. — Лондон повідомив офіціяльно, що при зайнятті **Ель Мекілі** німецькі війська взяли в полон ґенерала сера **Ричарда Оконнора**, що був правою рукою **ґен Вейвела**. Одночасно анґлійці видали в Каїрі повідомлення про те, що крім ґен. Оконнора пропало ще 2-ох вищих старшин. Іде тут про ґен. Німа та ґен. Джембірпера. Ген. Оконнор проводив анґлійським XIII корпусом і кермував операціями, що довели до зайняття Бенгазі. Черчіль спеціяльно згадав ґен. Оконнора в своїй радієвій промові 9. II. ц. р.

Новинки

КАЛЕНДАР

КВІТЕНЬ.
13. Неділя — Квітна.
14. Понеділок — Марії Ег.
15. Вівторок — Тита чуд.

— З УВАГИ НА ЛАТИНСЬКІ ВЕЛИКОДНІ СВЯТА чергове число „Краківських Вістей" вийде у второк 15. квітня. — Редакція.

— ДО ВІДОМА РОБІТНИКАМ ІЗ ГГ., ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ПРАЦІ У ВЕЛИКОНІМЕЧЧИНІ ТА ЇХ РОДИНАМ. Щоб наладнати опіку над українськими робітниками та робітницями, що виїхали з Ген. Губернаторства на працю до Великонімеччини, доручив Український Центральний Комітет поодиноким УДК-Делегатурам, щоб вони зібрали від родин робітників, що перебувають на праці в Німеччині, адреси їх місць праці. Тому, що ця акція йде заповільно, а до цього деякі громадяни не доцінюють ваги цієї справи й не подають адрес згаданих робітників, прохаємо родини робітників, що виїхали на працю — або тепер у цьому році виїзджають — які досі цих адрес не подали, — і самих робітників, що працюють у Великонімеччині, щоб вони чимскоріше переслали до УЦК у Кракові відповідні дані, на основі нижче поданого квестіонара: 1. Імя й прізвище. 2. Дата уродження, або вік. 3. Релігія. 4. Місце уродження, або приналежности. 5. Звання. 6. Батьки та родина (тут треба подати, як велика родина вдома та подати вік поодиноких членів родини). 7. Докладна адреса місця праці в Німеччині. 8. Від коли в Німеччині працює. — Всі дані мусять бути написані читко й виразно. — Український Центральний Комітет, — Відділ Праці й Суспільної Опіки, (Кракау, Ґрінештрассе 26). 2х

— ЧЕРГОВИЙ ВИКЛАД НАУКОВОЇ РАДИ при УЦК з ділянки Шевченкознавства відбудеться в середу 16. квітня ц. р. в год. 19-ій (7-ій веч.) у домівці Українського Видавництва при Райхсштрассе 34/І. В програмі відчит мистця-маляра Святослава Гординського „Про мистецький світогляд Т. Шевченка". Відчит буде ілюстрований світлинами й образами маловідомих малюнків Шевченка. Гостям раді. 2х

— СХОДИНИ СЕКЦІЇ НАРОДНЬОГО ЗДОРОВЛЯ при УДК в Кракові з рефератом д-ра Василева відбудуться в понеділок 14. ц. м. в год. 19 при вул. Зеленій 26, м. 7. — Приявність усіх членів обовязкова.

— ШИРШІ СХОДИНИ Жіночої Секції відбудуться в понеділок 14. ц. м. в годині 19-ій в домівці УОТ, Адольф Гітлерпляц 12/ІІ, з докладом п. інж. д-р Хариті Кононенко п. з. „Наша праця сьогодні й на майбутнє".

— ДРУГИЙ КОНЦЕРТ у Берліні пп. Л. Мацюка (оп. співака-тенора) та С. Кисіля (скрипака) відбудеться 20. квітня ц. р. в 18-ій год. в салі на Кірхпляц 8. Доїзд У-Б до Ріх. Ваґнерпл., С-Б Шарльотенбурґ. 1491 1-2

— В ДНІ 27. КВІТНЯ Ц. Р. в год. 18-ій, у салі Консерваторії в Катовицях відбудеться КОНЦЕРТ-АКАДЕМІЯ з нагоди 80-тих роковин смерти українського національного поета Т. Шевченка — при співучасти Вп. О. Цурковської, О. Стецури, Ю. Геник-Березовського, М. Теліги, мішаного й мужеського хору під дир. О. Хортива. — Українське Громадянство Шлеська просять численно прибути. — 50% чистого доходу призначується на Фонд Допомоги Українському Студентству. 2х

— ПРОВІД ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ ПРИ ФІЛІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ У ВІДНІ подає оцим до прилюдного відома, що її заходами відбудеться в неділю, 20. квітня ц. р., в перший день Великодніх Свят, у домівці при Банкґассе 1/54, врочисте СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ. Початок в год. 7-ій увечері. Всі наші громадяни, що хотіли б узяти участь у тому вечорі, зголосяться до представниці Секції, яка буде урядувати в тій же домівці в понеділок, вівторок і середу (14.—16. ц. м.) від год. 20—22 увечері. — За Провід Секції: Ірина Варивода, голова.

— ВАЖНЕ ДЛЯ ІНЖЕНЕРІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ. У вівторок, дня 15. квітня ц. р. в год. 19-ій буде реферувати на засіданні промислової комісії Секції Інженерів (Краків, Зелена 26/7) д-р інж. Евген Вертипорох про можливості в споживчо-хемічному промислі. До участи в нарадах запрошує зацікавлених — Господарський Відділ УЦК.

— ВАЖНЕ ДЛЯ СВІТЛИВЦІВ. В понеділок, 14. квітня в год. 18.30, в салі УОТ, Краків, Адольф Гітлерпляц 12/ІІІ, виголосить від Секції Інженерів при УЦК інж. Роман Загайкевич реферат на тему „Світло, око, неґатив у світлині". Реферат буде ілюстрований світлинами. Зацікавлених запрошує: Господарський Відділ УЦК.

— ПОДАЄТЬСЯ ДО ВІДОМА, що дня 14. квітня ц. р. в год. 18.30, відбудуться в салі УОТ СХОДИНИ цілого краківського Куреня Молоді. В програмі сходин реферат інж. Романа Загайкевича на тему: „Око, світло, неґатив у світлині". Приявність усіх членів Куреня Молоді обовязкова.

— УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ — Відділ Опіки над Молоддю та Родиною — В КРАКОВІ подає до відома всім тим українцям, які покінчили в минулому році інструкторські курси пожежних сторожей, або курси начальників пожежних сторожей, щоби подали свою адресу, подаючи слідуючі дані: прізвище й імя, дату уродження, віроісповідання ,місце замешкання, заняття. Подати, де покінчив курс і в якому часі, чи має документи, які та ким видані. Всі дані конче потрібні до реєстрації інструкторських сил. Звідомлення переслати на адресу: Український Центральний Комітет, Відділ Опіки над Молоддю та Родиною, Краків, вул. Зелена 26 (Українішер Гавптаусшусс ін Кракау, Ґрінеґассе 26). 1436 1-4

— ДОДАТКОВІ ІНФОРМАЦІЇ В СПРАВІ КУРСУ УЧИТЕЛЬОК ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА В КРИНИЦІ. Повідомляємо зацікавлених Курсом для учительок домашнього господарства, що курс цей відбудеться у Криниці, а початок його визначений на 24. квітня ц. р. В програму курсу входять виклади з таких ділянок: педаґоґіка й психольоґія, методика навчання в школах домашнього господарства, шкільне право, практичне навчання в школі, ґіґієна; домашнє господарство: куховарство, прання та прасовання, домашні порядки, шиття та крій і інші ручні роботи; городництво, птахівництво ,догляд за домашньою худобою і т. п. — При курсі буде інтернат для учасниць (кімнати на 2-3 особи), а цілоденне утримання в ньому виноситиме 120 зол. місячно (крім оплат за навчання). Курсантки мають привезти з собою постіль (подушку, коц чи ковдру й зміну постелевого білля) та столове начиння (таріль глибокий і плиткий, філіжанка або горнятко, ложечка, ложка, ніж і вилки). — Пригадуємо ще раз умови прийняття: вік від 21—40 років, освіта середня або поважніша господарська підготова чи практика, оплата: 40 зол. місячно. — По закінченні курсу буде іспит перед державною комісією, яка дасть дипльом на учительку з шкіл домашнього господарства. — Управа Курсу.

Третя розмова Матсуоки з Молотовом

МОСКВА, 12. IV. — У пятницю відбулася третя розмова між японським міністром закордонних справ **Матсуокою** та головою совітського уряду й комісарем закорд. спр. **Молотовом**. Розмова тривала понад дві години. Японські круги зазначують, що ті розмови довели до прояснення різних питань. Увечері японський міністр відвідав московський великий театр, де на запрошени совітського уряду був приявний на виставі для війська.

Німецько-совітський нафтовий договір

МОСКВА, 12. IV. — У четвер підписали в Москві між Німецьким Товариством для Імпорту Нафти й совітською владою для справ вивозу новий договір про доставу великої кількости совітської нафти та інших мінерально-нафтових виробів. Згаданий договір є виконанням німецько-совітського договору з 10. I. 1941 р. Він є також проявом безпосередніх звязків між німецькими фірмами й совітською владою.

Ганебна поведінка англійців

БЕРЛІН, 12. IV. — Комендант грецької македонської армії **ґен. Дакопульос** здемаскував ганебну поведінку англійських [illegible] на Балкані, що за плечима греків, які боролися, **висадили** в повітря **міст** на **Вардарі**. У звязку зі **зрадою** супроти своїх власних союзників, що довела східню грецьку армію до складення зброї, довідуємося про новий подібний факт:

Англійські війська, що стоять в **Македонії** в другій оборонній лінії, рішені залишити тепер також своїх югославянських союзників на ласку долі. „**Ліве крило загрожене! Відступайте!**" — Цей англійський наказ, що дійшов до відома німецьких військ, демаскує намір англійців залишити югославян власній долі і відступити з можливо найбільшою скорістю в безпечне місце. Англійські війська зовсім не числяться з тим, що станеться зі союзниками, які важко боряться. Англія втягнула їх у безвихідне положення.

ДЕ Є ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ УРЯД?

БРАТИСЛАВА, 12. IV. — Як повідомляють, югославянський уряд мав перенести свій осідок до **Сараєва**. Король Петро мав поробити приготування до втечі до Туреччини.

40.000 ПОЛОНЕНИХ У ПІВДЕННІЙ МАКЕДОНІЇ

БЕРЛІН, 12. IV. — У звязку з боями, що причинилися до розбиття ворожих військ у південній Сербії, повідомляють, що число полонених зросло до 40.000. Здобуто 200 гармат.

ЧЕРВОНЕ МОРЕ ВЖЕ ПЕРЕСТАЛО БУТИ ВОЕННОЮ СМУГОЮ

УОШИНҐТОН, 12. IV. — Рузвелт заявив, що **Червоне море** вже не є для Злучених Держав воєнною смугою. Злучені Держави могли би відтепер — на думку Рузвелта — доставляти до **Єгипту** воєнний матеріял.

НОВИЙ РЕҐЕНТ ІРАКУ

БЕЙРУТ, 12. IV. — Сойм і сенат **Іраку** вибрали реґента Іраку стрия короля Фейсаля І-го — Хараса. Він займе місце Абдульілляга, що втік за кордон. Уже перед тим, коли Фейсаль виїздив до Европи, Харас тимчасово виконував владу. Зараз після вибору новий реґент пішов разом з головою уряду, що складається з військових, Алім-ель-Кайляні до королівської палати.

КОМУНІКАТ

Українського Консуму в Кракові.

В тижні від 15. до 20. квітня 1941 р. продаватимемо такі приділові продукти:

Хліб і мясо в дотеперішній кількості й ціні.

Хто ще не вибрав у минулому тижні муки, цукру, каші, макарону, яєць, горілки та мармеляди — може ще вибрати їх у черговому тижні.

Якщо були б якісь непередбачені продажі приділових продуктів у передсвяточному тижні, — повідомимо про це наших членів на таблицях у крамницях Консуму.

Управа.

— МАРШ. ПЕТЕН запросив до себе на Великодні свята двох французьких вояків, що їх недавно звільнили з німецького полону. Таким чином марш. Петен хоче зазначити свій звязок з воєнними полоненими.

— ФРАНЦУЗЬКИЙ адмірал Дарлян відвідав Тульон, де оглянув кілька французьких воєнних кораблів, що стоять у цьому порті та побував як гість у віцеадмірала Маркіса. На чердаку панцирника „Штрасбурґ" відбулося в честь адм. Дарляна військове свято.

— ЛОНДОНСЬКЕ радіо подає, що від полудня 10. квітня нема ніяких вісток від окружених грецьких військ.

УСІМ, ЩО МАЮТЬ РІДНЮ В НІМЕЧЧИНІ НА РОБОТІ І ХОЧУТЬ ЇЇ З ЦІЄЇ ПРАЦІ ЗВІЛЬНИТИ, — ДО ВІДОМА!

В останньому часі до УЦК в Кракові приходять сотні листів з проханням помогти звільнити з праці в Німеччині рідню, яка з різних причин конечно потрібна до праці на своїх власних господарствах. Деякі присилають навіть прохання на руки Генерал Губернатора, гадаючи, що в такий спосіб певніше прохання буде полагоджене.

Оцим подаємо до відома, що є лиш один спосіб, в який можна когось реклямувати, а саме: Написати в нім. мові прохання про звільнення до Арбайтсамту того місця, де реклямований працює, через місцевий Арбайтсамт того, хто про звільнення просить. У проханні подати правдиві, річеві й направду важні та переконливі причини, які за цим звільненням промовляють. До таких причин належать: велике рільне, чи інше господарство (подати кількість гектарів, моргів), рішучий брак здорових рук до праці (треба вичислити тих осіб і їх вік, які тепер ведуть господарку), затяжна недуга головної особи, яка веде господарку і евентуально інші, але рівно важні причини.

Всі ці вище наведені факти мусять бути потверджені волосною управою, а недуга урядовим лікарським свідоцтвом. Було б навіть краще, щоб волосна управа сама від себе просила за звільненням реклямованого й це своє прохання долучила до прохання головного петента. Місцевий Арбайтсамт опінює таке прохання і висилає до Арбайтсамту місця праці реклямованого. На залагодження цього прохання треба звичайно досить довго ждати, — нераз і місяць-два.

Прихильно полагоджується такі прохання доволі рідко, майже лише у виїмкових направду випадках, тому й петенти хай будуть приготовані радше на відмову. Дуже багато залежить від опінії місцевих Арбайтсамтів, тому вказане, щоб таке прохання устно поручив керманичеві арбайтсамту голова УДК, або інша впливова особа.

Інші заходи про звільнення безцільні й шкода їх робити, зокрема просимо не звертатися з цим до УЦК, бо він у цьому помогти не всилі, крім згаданої ради.

Краків, 12. квітня 1941.

Український Центральний Комітет,
Відділ Праці й Суспільної Опіки.

——o——

МАДЯРИ ПЕРЕЙШЛИ ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ КОРДОН

БУДАПЕШТ, 12. IV. — Шеф ґенерального штабу мадярської армії повідомив у пятницю ось про що:

„З наказу вождя мадярської армії мадярські військові відділи перейшли границю, визначену тріянонським договором, між Дунаєм і Тисою та трикутник Баранія між Дунаєм і Дравою. Мадярські відділи дійшли в пятницю до Ст. Каніша на південь від Сеґедину, дальше Марія-Терезіопель і Шомбор. У деяких місцях прийшло до боїв зі сербськими четниками та вільними стрільцями. Спротив усюди зломали. Сербські війська залишили Банат і Бачку та відступили за Дунай.

В неділю, 13. квітня 1941 р., в гр.-кат. церкві відправиться в год. 12.45
П А Н А Х И Д А
в першу річницю смерти українського композитора
бл. п. Н. НИЖАНКІВСЬКОГО.
Співає хор „Сурма".

ВІДОЗВА РЕГЕНТА МАДЯРЩИНИ

БУДАПЕШТ, 12. IV. — Реґент королівства Мадярщини адмірал Горті звернувся з відозвою до мад. народу, в якій повідомив, що видав наказ воякам мад. армії взяти під свою опіку мадярів на території Югославії, що внаслідок проголошенн самостійної Хорватії перестала існувати. Тимсамим перед Мадярщиною виринув обовязок забезпечити мадярське населення на теренах відірваних від Мадярщини в 1918 р. При тій нагоді реґент Горті привітав мадярів, що вертаються до своєї батьківщини. Одночасно адмірал Горті із щирою радістю привітав рішення хорватських провідників, що проголосили незалежну хорватську державу та побажав їй в імені Мадярщини щастя і успішного розвитку.

——o——

ШУТКА НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТОВІ!

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.“: Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часописи на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва“ Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79